

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Monika Milewska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- 29 listopada 2000 - doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, praca doktorska „Terror Wielkiej Rewolucji Francuskiej jako doświadczenie traumatyczne”, promotor prof. dr Jan Baszkiewicz;

- 2000 – dyplom ukończenia Szkoły Nauk Społecznych przy IFiS PAN;

- 1997 – dyplom École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paryż, Diplôme d'Études Approfondies (DEA), studia podyplomowe w zakresie historii i cywilizacji;

- 1995 – magister historii, dyplom z wyróżnieniem *summa cum laude*, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr Jana Baszkiewicza: „Więzienia paryskie czasu terroru Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1792-1794)”.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- Od 01.10.2009 – adiunkt w Zakładzie Etnologii Instytutu Archeologii Uniwersytetu Gdańskiego (od 01.10.2022 – w Zakładzie Etnologii Polski i Antropologii Historii Instytutu Antropologii UG);

- 01.10.2009-30.09.2010 – adiunkt w Pomorskiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Gdyni, kierunek kulturoznawstwo;

- 01.03.2002-31.08.2008 – adiunkt w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN;

- 1995-2000 – doktorantka w Szkole Nauk Społecznych przy IFiS PAN.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie,

w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

Książka *Ślepa kuchnia. Jedzenie i ideologia w PRL*, wydana nakładem Państwowego Instytutu Wydawniczego, jest efektem moich wieloletnich i wielokierunkowych badań dotyczących zarówno ideologii komunistycznej, jak i rozwijającej się dynamicznie, również w Polsce, subdyscypliny food studies. Książka wyrosła z projektu, nad którym pracowałam przez kilka lat, prowadząc kwerendę w Polsce i za granicą (w Rzymie i Paryżu): „Smak władzy. Ideologiczne funkcje jedzenia w państwach totalitarnych”. Ten szeroko zakrojony projekt zaowocował artykułami i wystąpieniami konferencyjnymi m.in. na temat kultu owocu mango w maoistycznych Chinach, czy związków jedzenia i polityki podczas rewolucji francuskiej. Pozwolił mi też zapoznać się z wieloma publikacjami i źródłami dotyczącymi zagadnień związanych z żywnością w faszystowskich Włoszech, nazistowskich Niemczech oraz Związku Radzieckim i innych państwach komunistycznych. Dzięki temu poznałam metody wprzęgania jedzenia w mechanizmy inżynierii społecznej: kolektywizację społeczeństwa, niszczenie rodziny, walkę z wrogami systemu, budowę Nowego Człowieka i Wielkiego Narodu oraz postęp. Pozwoliło mi to uzyskać szeroki kontekst, pomocny w zrozumieniu procesów i zjawisk zachodzących na styku jedzenia i ideologii w komunistycznej Polsce.

Moja książka jest pierwszą monografią starającą się objąć całe spektrum zagadnień dotyczących ideologizacji produkcji, dystrybucji, a także konsumpcji produktów żywnościowych w Polsce Ludowej – od reformy rolnej i kolektywizacji, poprzez nacechowany politycznie system kartkowej redystrybucji i cenzurowanie informacji o kolejkach, po dietetykę w służbie ideologii i ekspansję imperialistycznej coca-coli w socjalistycznym państwie. Opisuję w niej styl życia pierwszych sekretarzy i manipulacje w żywieniu internowanych, zaopatrzenie stoczniowej stołówki i partyjnych bufetów, zmieniające się w poszczególnych dekadach wzorce pani domu i kuchennej architektury, kolejne etapy walki o chleb i wolność oraz dzieje politycznych głódówek. Pokazuję przy tym, do jakiego stopnia system komunistyczny w Polsce nie radził sobie z wcielaniem w życie swoich własnych pryncypiów, tak w zakresie kolektywizacji rolnictwa, prób wprowadzenia kolektywnego sposobu żywienia czy opiekuńczej funkcji zakładu pracy, jak i w ideologicznej rywalizacji z Kościołem albo w wyraźnie zaniedbywanej sferze symboliki pokarmów.

W mojej pracy odwołuję się wielokrotnie do moich poprzedników, którzy badali zagadnienia związane z jedzeniem w PRL-u: historyków, socjologów, antropologów i kulturoznawców. Do najważniejszych opublikowanych w tej dziedzinie pozycji należą książki:

PRL na widelcu Błażeja Brzostka, *Spółeczeństwo kolejki. O doświadczeniach niedoboru 1945-1989* Małgorzaty Mazurek, *Tylnymi drzwiami. Czarny rynek w Polsce 1944-1989* Jerzego Kochanowskiego, *Bilety do sklepu. Handel reglamentowany w PRL* Andrzeja Zawistowskiego, *Umowa o kartki* pod redakcją Jacka Kurczewskiego, *Historia pijaństwa w czasach PRL* Krzysztofa Kosińskiego, *Puste półki: problem zaopatrzenia ludności w artykuły powszechnego użytku w Polsce w latach 1949-1956* Mariusza Jastrzęba, *Afera mięsna: fakty i konteksty* Dariusza Jarosza i Marii Pasztor oraz liczne artykuły i rozdziały prac publikowane m.in. przez Dariusza Jarosza, Błażeja Brzostka, Jerzego Kochanowskiego, Katarzynę Stańczak-Wiślicz, Tadeusza Czekalskiego, Stefana Bednarka, Jacka Friedricha, Grażynę Szelańską, Joannę Pyszny, czy Marię Wachałę-Skindzier. Jak widać, jedzenie w PRL-u od dawna nie jest historiograficzną białą plamą, jednak wymienione tu pozycje (może poza książką Błażeja Brzostka *PRL na widelcu*) obejmują zwykle jakiś wycinek czasowy i/lub omawiają konkretny problem. Brak więc było do tej pory monografii w całościowy i konsekwentny sposób zderzającej ideologiczne założenia komunizmu z kuchenną rzeczywistością Polski Ludowej.

Moja książka nie jest jedynie syntezą dotychczasowego stanu wiedzy. Staram się w niej wykraczać poza ustalenia badaczy, szukam nowych tropów, stawiam nowe pytania. Takim słabo obecnym w polskiej nauce tematem są np. obchodzone z niezwykłą pompą peerelowskie dożynki. Nikt również nie pokusił się o monografię poświęconą głodówkom politycznym ani ingerencjom cenzury w teksty i obrazy przedstawiające jedzenie, nie ma też opracowań dotyczących dziejów wegetarianizmu w PRL, kulinariów w Telewizji Polskiej czy tytułowej „ślepej kuchni”.

Badając te i inne tematy, posiłkowałam się heterogenicznymi źródłami. Przede wszystkim były to archiwalia, których poszukiwałam w Instytucie Pamięci Narodowej, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Archiwum Miasta Stołecznego Warszawy, Archiwum Narodowym w Krakowie oraz Archiwum Państwowym w Gdańsku. Skupiłam się przy tym głównie na zbiorach dokumentów rzadko wykorzystywanych w badaniach nad jedzeniem, takich jak zespoły archiwaliów wytworzonych przez organizatorów i nadzorców peerelowskich świąt państwowych czy – świetnie pokazujące zderzenie ideologii z rzeczywistością dnia codziennego – protokoły posiedzeń POP PZPR Państwowego Przedsiębiorstwa Handlowego „Konsumy” w Krakowie. Korzystałam także z domowego archiwum zgromadzonego przez mojego ojca Wojciecha Milewskiego w czasie karnawału „Solidarności”, w którym aktywnie uczestniczył. Drugim niezwykle istotnym źródłem była prasa, w pewnej części też pochodząca z rodzinnych zasobów: wybrzeżowe dzienniki, ogólnopolskie tygodniki i miesięczniki, pisma kobiece i satyryczne z okresu PRL-u i późniejsze. Dodatkową pomocą służył mi zbiór

wycinków prasowych Telewizji Polskiej, przechowywany obecnie w Archiwum Akt Nowych. Nie mogło też zabraknąć źródeł drukowanych: aktów prawnych, pamiętników, dzienników, zbiorów wspomnień, wierszy i peerelowskich dowcipów. Osobne kategorie stanowiły źródła audiowizualne (filmy, kabarety i kroniki filmowe) oraz – kluczowe dla interesującego mnie tematu – książki kucharskie i poradniki.

W mojej pracy posiłkowałam się również źródłami wywołanymi. Przez kilka lat zbierałam relacje dotyczące konkretnych zagadnień: pomocy żywnościowej dla kraju, wegetarianizmu, recepcji niektórych importowanych produktów itp. Niekiedy udawałam się w Polskę, by przeprowadzić wywiady z ekspertami i świadkami opisywanych przeze mnie historii. Pojechałam np. do stacji hodowlanych PAN-u w Popielnie i Białowieży, czy do nowohuckich lokali, których właścicielki chętnie dzieliły się wspomnieniami z czasów socjalistycznej gastronomii. Szczególnie ważnym dla mnie świadectwem było 116 obszernych, często kilkunastostronicowych, zawierających 21 pytań dotyczących jedzenia w PRL-u wywiadów kwestionariuszowych, które pod moim kierunkiem przeprowadzili studenci gdańskiej etnologii w latach 2016-2019. Respondentami byli najczęściej członkowie ich rodzin lub znajomi, którzy w PRL-u spędzili część swojego dorosłego życia. Pochodzili oni z różnych miejscowości: od małych wiosek na południu Polski po Łódź, Warszawę czy Gdynię, wykonywali różnorodne zawody, mieli też różny poziom wykształcenia. Co istotne, zróżnicowany był także ich stosunek do peerelowskiej rzeczywistości. Niektórzy podchodzili do niej pragmatycznie i obojętnie, inni kontestowali ją z młodzieńczą zapalczywością, jeszcze inni okazywali się beneficjentami systemu. Dzięki temu można było prześledzić całe spektrum postaw i uzyskać czasami nieoczywiste wyniki.

Zgromadzenie tak wielu heterogenicznych źródeł znalazło też odbicie w stosowanej przeze mnie metodologii. W mojej książce staram się każdorazowo wykraczać poza prosty opis historyczny, poszukując szerokich kulturowych i antropologicznych kontekstów przedstawianych przeze mnie zjawisk. Analizuję nowe, komunistyczne rytuały związane z jedzeniem, badam kuchnię egzogenną i endogenną władzy, odkrywam zmienny habitus rządzących. Pokazuję, jakie przemiany zaszły na polskich stołach i w polskiej mentalności w wyniku zarówno świadomych działań komunistycznej władzy, jak i ich niezamierzonych skutków. Odwołuję się do tradycyjnego folkloru i do legend miejskich, które otaczały wiecznie deficytowe produkty. W moich badaniach opieram się w dużej mierze na charakterystycznych dla etnologii źródłach wywołanych, które jednak staram się zawsze konfrontować ze świadectwami pisanymi – przede wszystkim dokumentami, ale i obrazem, jaki daje nam poddana krytycznej analizie prasa danej epoki.

Moja książka podzielona jest na piętnaście rozdziałów, w których systematycznie przedstawiam kolejne zagadnienia pozostające na styku komunistycznej ideologii i wyżywienia narodu. Wychodzę od produkcji żywności, by poprzez problemy z jej dystrybucją przejść do zawartości talerza przeciętnego Kowalskiego, będącej wypadkową zalecanego przez władze „racjonalnego” żywienia i ciągłych braków na rynku. Następnie omawiam ideologiczną wyższość jedzenia kolektywnego nad indywidualnym przygotowywaniem posiłków w upośledzonej przez komunistów „ślepej kuchni”. W kolejnych rozdziałach analizie poddaję próby tworzenia przez komunistów nowych świątecznych tradycji, nieliczące często z ideologią suto zastawione stoły władzy oraz sposoby, w jakie karmiła ona swoich przeciwników. Końcowe rozdziały pokazują, jak braki na rynku żywnościowym ukształtowały historię polityczną PRL-u i ile prawdy jest w stwierdzeniu, że jedzenie (a także głód) to broń.

Pierwszy rozdział zatytułowany „Każdy kłos na wagę złota” jest wprowadzeniem w meandry komunistycznej polityki rolnej uprawianej na przestrzeni kolejnych dekad. Przedstawiam w nim blaski i cienie reformy rolnej, społeczny sprzeciw wobec dostaw obowiązkowych, narzucaną siłą kolektywizację rolnictwa, sojusz robotniczo-chłopski w praktyce i popularność tematyki rolniczej w komunistycznych środkach przekazu. Wskazuję też, jak motywowane ideologicznie prześladowanie sektora indywidualnego doprowadzało do kolejnych kryzysów na rynku żywnościowym.

Rozdział drugi „Plon niesiemy plon, plon, w sekretarza dom” jest małą monografią jednego z najbardziej zideologizowanych tradycyjnych świąt dorocznych w Polsce, czyli dożynek. Jest to pierwsza, pionierska próba całościowego opisu historii święta plonów w PRL. Oparta została ona na bogatym materiale źródłowym, pochodzącym m.in. z zespołów archiwalnych Zarządu Głównego Związku Samopomocy Chłopskiej, Głównego Komitetu Organizacyjnego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych oraz Zarządu Wojewódzkiego Związku Młodzieży Polskiej w Krakowie. W rozdziale tym pokazuję, jak wyrwane z wiejskiego kontekstu, pozbawione religijnego charakteru, sprowadzone do cepeliowskich występów na miejskich stadionach peerelowskie dożynki mimo wszystko miały na celu stworzenie nowego *sacrum*: *sacrum* politycznego, w którym pierwszy sekretarz uznawany był za gospodarza, a PRL za dom.

Rozdział trzeci, zatytułowany „Nieustająca bitwa o handel”, poświęcony został ideologicznie motywowanej, metodycznej walce z sektorem prywatnym w handlu i gastronomii. Ta samobójcza dla socjalistycznej gospodarki strategia była konsekwencją założeń marksizmu-leninizmu, wedle których funkcję alokacyjną nieomal w całości przejąć

powinna biurokracja państwowa, a handel powinno się zastąpić „zorganizowaną planową dystrybucją”. Na zróżnicowanych przykładach pokazuję sposoby walki władzy z „czarnym rynkiem” i staram się zrekonstruować złożony stosunek społeczeństwa do zjawiska tzw. spekulacji.

Czwarty rozdział „Kolejki pod specjalnym nadzorem” ukazuje fenomen „społeczeństwa kolejki”, w którym kolejka staje się nie tylko obowiązkowym elementem strategii zakupowych, ale i jednym z ważniejszych mediów społecznych. W kolejkach pada wiele niecenzuralnych słów i rozprzestrzenia się wiele nieocenzurowanych informacji. Z drugiej strony same kolejki (i inne oznaki niedoboru) są w PRL-u na cenzurowanym, co staram się drobiazgowo udowodnić na podstawie własnej analizy prasy satyrycznej oraz dokumentów znalezionych w IPN. Szczegółowej analizie poddaję również niewykorzystywaną do tej pory do badań nad jedzeniem tzw. *Czarną księgę cenzury PRL*.

Rozdział piąty „W internacjonalistycznym sosie” ukazuje wymianę towarową i kulturową z innymi krajami obozu socjalistycznego. W centrum moich zainteresowań leżą uporczywe plotki i dowcipy na temat wywożenia mięsa z Polski do ZSRR. Z drugiej strony pokazuję, w jak nikły sposób w pamięci moich respondentów zapisał się import towarów żywnościowych z ZSRR. Wielkie znaczenie natomiast dla kuchni PRL-u miały wpływy węgierskie i bułgarskie związane z turystyką wakacyjną.

Rozdział szósty „Imperializm w płynie i proszku” dzieli się na dwie części. W pierwszej z nich przedstawiam złożoną historię recepcji coca-coli w Polsce Ludowej. W czasach stalinowskich ten brunatny, „imperialistyczny” napój demonizowany był przez komunistyczną propagandę. W dekadzie Gierka coca-cola stała się symbolem propagandy sukcesu i zbliżenia z Zachodem. Dla społeczeństwa natomiast przez cały czas była łykiem upragnionej wolności. Podobnie było z innymi produktami napływającymi w paczkach z Zachodu. Zachodniej pomocy żywnościowej dla Polski poświęcona jest druga część rozdziału przedstawiająca m.in. działalność UNRRY i rolę Kościoła w dystrybucji darów.

W rozdziale siódmym „Wszyscy mamy równe żołądki” pokazuję, w jaki sposób komunistyczny postulat egalitaryzmu i sprawiedliwości społecznej został zinterioryzowany przez polskie społeczeństwo i stał się jednym z głównych haseł protestów politycznych. W części tej staram się na podstawie źródeł zrekonstruować rzeczywiste przywileje żywnościowe władzy i ukazuję narastający proces dyferencjacji społeczeństwa, wyrażający się między innymi w kategoryzacji lokali gastronomicznych. Badam też, do jakiego stopnia kartki żywnościowe były dla władzy instrumentem budowania nowych stratyfikacji społecznych.

Rozdział ósmy, najdłuższy, nosi tytuł „Na komunistycznej diecie” i dzieli się na kilka części. W pierwszej z nich omawiam źródła, z których gospodynie domowe czerpały przepisy i porady: prasę kobiecą, książki kucharskie, audycje kulinarne. Druga część dotyczy stylu życia propagowanego przez władzę oraz przemian w dyskursie eksperckim związanym z dietetyką. W kolejnej części piszę o sposobach zastępowania wiecznie deficytowego mięsa i o sytuacji wegetarian w PRL, w następnej zaś omawiam jedzenie świąteczne. Ostatnia część poświęcona jest diecie i wczasom odchudzającym.

Rozdział dziewiąty, zatytułowany „Zakład opiekuńczy” poddaje krytycznej analizie opiekę socjalną roztaczaną przez zakłady nad swoimi pracownikami. Obejmowała ona m.in. dożywianie dzieci, prowadzenie stołówek, zaopatrzenie zimowe i paczki świąteczne.

Rozdział dziesiąty – „W ślepej kuchni” – dzieli się na dwie części. W pierwszej ukazana zostaje sytuacja kobiet w państwie komunistycznym, które miało wyzwolić je z „kuchennej niewoli”, a w praktyce zrzucało na ich barki wiele dodatkowych obowiązków. Druga część poświęcona jest samej kuchni, która wedle utopijnych planów miała w socjalizmie zniknąć z prywatnych mieszkań, ostatecznie zaś przyjęła minimalistyczne formy, wzorowane na idei „kuchni-laboratorium”.

Rozdział jedenasty „Kiełbasa pierwszomajowa” opisuje zwyczaje i praktyki konsumpcyjne związane z komunistycznymi świętami: 1 maja, 22 lipca i upaństwowionymi dożynkami. Bogaty materiał archiwalny, wywiady i prasa pozwalają odtworzyć kolejne etapy świątecznego wzmoczenia handlu i gastronomii: przedświąteczne zobowiązania załóg i rolników oraz chwilową poprawę zaopatrzenia w żywność, a w dniu święta - dystrybucję paczek żywnościowych, festyny z kiełbaskami w roli głównej i wieczorne, zakrapiane często, zabawy taneczne. W opisach tych uderza nieumiejętność budowy wspólnoty stołu i tworzenia związanych z jedzeniem rytuałów.

Rozdział dwunasty „Rząd się sam wyżywi” przedstawia politykę wizerunkową władzy, zgodnie z którą pierwszych sekretarzy, niezależnie od ich rzeczywistych preferencji kulinarnych, starano się prezentować jako ludzi skromnych i ascetycznych. Jedzenie było zatem nieomal nieobecne w oficjalnych przekazach medialnych dotyczących partyjnych notabli.

Rozdział trzynasty „Jak karmić wroga” opisuje praktyki żywieniowe stosowane przez władzę wobec więźniów politycznych w dwóch różnych epokach: w czasach stalinowskich i w stanie wojennym. W pierwszym okresie przybierały one formę tortur, w drugim służyły raczej różnicowaniu i poróżnianiu między sobą internowanych. W rozdziale tym wspominam także o paczkach dla więźniów i pomocy żywnościowej dla ich rodzin w latach osiemdziesiątych.

W rozdziale czternastym „Weźmiemy komunę głodem” opisuję zjawisko głodu występującego w Polsce Ludowej, szczegółowo przedstawiając marsze i protesty głodowe w schyłkowym okresie systemu.

W ostatnim, piętnastym rozdziale zatytułowanym „Chleba i wolności” pokazuję bezpośrednie związki pomiędzy brakami na rynku i podwyżkami cen żywności a historią polityczną PRL. Nakreślam ekonomiczne oraz godnościowe tło kolejnych ważnych dat w naszej historii: 1956, 1970, 1976, 1980, 1981, docierając do relacji uczestników wydarzeń, do wznoszonych wówczas haseł i podnoszonych postulatów.

Ślepa kuchnia, która pojawiła się na rynku wydawniczym przed ponad rokiem, cieszy się dużym zainteresowaniem mediów i zbiera wiele dobrych recenzji w prasie ogólnokrajowej, na portalach internetowych, w radiu i telewizji (np. w audycjach „Poczytalni” w TOK FM, „Trzeci punkt widzenia” w TVP Kultura). Udzieliłam na jej temat wielu wywiadów i odbyłam dziesięć spotkań na uniwersytetach, w bibliotekach i innych instytucjach kultury. Otrzymałam też za nią nagrodę Rektora Uniwersytetu Gdańskiego trzeciego stopnia oraz prestiżową, ustanowioną przez samorząd województwa pomorskiego, Pomorską Nagrodę Literacką „Wiatr od morza” za rok 2021.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Już podczas studiów w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego (1990-1995) zainteresowałam się mało jeszcze wówczas popularną w Polsce subdyscypliną, jaką była antropologia historii. Jednym z pierwszych efektów moich samodzielnych badań nad mitami i ich rolą w społeczeństwach nowożytnych była praca poświęcona osiemnastowiecznej egiptomanii i pseudo-egipskim rytom masońskim pisana pod kierunkiem dr. Tadeusza Cegielskiego. Interesowała mnie wówczas także obyczajowość polityczna dawnych wieków, co zaowocowało m.in. moim pierwszym artykułem opublikowanym na trzecim roku studiów w piśmie „Mówią Wieki”: *Sztuka znieważania, czyli o rzymskiej inwektywie politycznej*. Dziedziny obyczajów, tym razem nie tylko politycznych, ale i więziennych dotyczyła moja praca magisterska: „Więzienia paryskie czasu Terroru Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1792-1794)”, pisana pierwotnie pod opieką prof. Andrzeja Zahorskiego, a po jego śmierci – pod okiem prof. Jana Baszkiewicza. W przygotowaniu tej pracy bardzo pomocne było prawie

dwumiesięczne stypendium na kwerendę w Paryżu, które wygrałam w konkursie Fundacji Batorego. W czerwcu 1995 obroniłam pracę i zakończyłam studia na UW z wyróżnieniem *summa cum laude*, co zawdzięczałam również wysokiej średniej ocen – już na pierwszym roku wyniosła ona 4.96, co było najwyższym wynikiem w moim roczniku. Podczas studiów na UW uzyskałam również stypendium Miasta Gdańska oraz – dwukrotnie – prestiżowe stypendium Ministra Edukacji Narodowej.

Po ukończeniu studiów zdałam egzaminy do międzynarodowej interdyscyplinarnej Szkoły Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie. Czteroletnie studia w tej szkole pozwoliły mi na rozwój moich antropologicznych, a także ogólnohumanistycznych zainteresowań, m.in. dzięki udziałowi w seminariach takich badaczy jak Maria Janion, Michał Głowiński, Jacek Banaszkiewicz, czy Marcin Kula. Na pierwszym roku studiów ponownie uzyskałam najwyższą średnią ocen – 5,3 (oceny ponadregulaminowe, w tym szóstka z seminarium Marii Janion, zostały zaliczone do mojej oficjalnej średniej) oraz stypendium Szkoły Nauk Społecznych i Rządu Francuskiego na roczne studia w paryskiej École des Hautes Études en Sciences Sociales. Studiowałam tam na specjalizacji „Historia i cywilizacja”, przygotowując pod kierunkiem słynnej badaczki rewolucji francuskiej Mony Ozouf pracę dyplomową poświęconą termidoriańskim próbom opisu i zrozumienia rewolucyjnego terroru (*La Terreur - différentes tentatives de description du phénomène après Thermidor*, 1997). Studia w Paryżu zakończyłam dyplomem DEA (Diplôme d'Études Approfondies) uprawniającym mnie do podjęcia studiów doktorskich we Francji. Po powrocie do kraju kontynuowałam studia w Szkole Nauk Społecznych, uzyskując w kolejnych konkursach stypendia doktorskie. Na czwartym roku szkoła przyznała mi grant na miesięczną kwerendę w Paryżu, zaś moja praca roczna napisana na seminarium profesor Marii Janion i dotycząca rewolucyjnej antropologii ciała zdobyła nagrodę główną w konkursie na prace seminaryjne SNS.

Studia w Szkole Nauk Społecznych pozwoliły mi ostatecznie na skryształizowanie moich zainteresowań badawczych i zupełnie już świadome odejście od tradycyjnego uprawiania historii na rzecz ścieżki antropologicznej. Szkole też zawdzięczam podstawy antropologicznego warsztatu i znajomość teorii współczesnej humanistyki. Już na studiach doktoranckich zaowocowało to pierwszymi próbami nowego spojrzenia na tematy historyczne w takich artykułach jak: *Bóg Woltera, Gilotyna – narzędzie terroru, narzędzie wyobraźni* oraz napisany po francusku i opublikowany w „Acta Poloniae Historica” tekst: *L'enfer révolutionnaire. Le diable et les enfers dans la littérature politique française des années 1789-*

1799. Odtąd najważniejsze staną się dla mnie kwestie związane z mentalnością i wyobrażeniami społecznymi.

Zwieńczeniem moich ówczesnych zainteresowań i poglądów badawczych była moja praca doktorska *Terror Wielkiej Rewolucji Francuskiej jako doświadczenie traumatyczne*, napisana pod kierunkiem prof. Jana Baszkiewicza i obroniona na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego w 2000 roku. Stała się ona podstawą do nadania mi stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, choć dalece odbiegała od standardowych prac historycznych. W 2002 roku rozprawa ta przybrała formę książki, ukazując się w antropologicznej serii „Przygody ciała” w gdańskim wydawnictwie “słowo/obraz terytoria”. Jej tytuł brzmiał: *Ocet i lzy. Terror Wielkiej Rewolucji Francuskiej jako doświadczenie traumatyczne*.

W książce tej starałam się dotrzeć do archaicznych pokładów nowożytnej rewolucyjnej przemocy, ukazując mniej znane oblicze Oświecenia. Analizowałam m.in. powszechne wówczas kanibalistyczne fantazmaty i symboliczną rolę krwi, dzielonej w czasach Rewolucji na krew czystą (bohaterów, swoich) i nieczystą (wrogów, obcych), która może zakażać zdrową tkankę społeczną. Pokazywałam też ludyczną, karnawałową stronę przemocy, gdzie egzekucje za pomocą gilotyny przemieniały się w modny, tłumnie uczęszczany przez paryżan spektakl. Oprócz banalizacji Terroru zachodził także proces odwrotny – jego sakralizacja, w którą angażowali się zarówno jego zwolennicy, propagujący kult Świętej Gilotyny, jak i przeciwnicy, podkreślający świętość jego ofiar. Świętość ofiary, jaką na ołtarzu gilotyny złożył Ludwik XVI, doceniali również sami rewolucjoniści, dla których egzekucja króla była aktem fundującym Republikę, archaiczną przemocą założycielską, dzięki której następowało przeniesienie sacrum - desakralizacja króla prowadziła wprost do sakralizacji Republiki. Wszystkie te zadziwiająco zgodne wysiłki zmierzające do odnalezienia w Terrorze jego transcendentnego sensu były ucieczką od „nagiej”, a więc bezsensownej przemocy, od jej przypadkowości i chaosu.

Książka *Ocet i lzy*, jako nowatorska pozycja z pogranicza historii i antropologii, została bardzo dobrze przyjęta nie tylko w środowisku naukowym (patrz np. entuzjastyczna recenzja prof. Marcina Króla w *Res Publice Nowej* 9/2002), ale i artystycznym (np. Mariusz Treliński zaprosił mnie do współpracy przy programie opery “Andrea Chénier”). W 2001 roku rękopis książki, wraz z pozostałym dorobkiem z okresu studiów, stał się podstawą przyznania mi przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej stypendium krajowego dla młodych naukowców. W roku następnym otrzymałam dzięki niej Stypendium „Polityki”, a w 2003 roku książka *Ocet i lzy* została nominowana do Nagrody NIKE.

Nazajutrz po obronie doktoratu udałam się na prestiżowe stypendium A. Mellona do Rzymu, gdzie spędziłam trzy miesiące w otoczeniu amerykańskich uczonych i artystów w American Academy in Rome. Jako MECEVS (Mellon East-Central European Visiting Scholar) pracowałam tam nad swoim projektem: 'The Idea of Natural Law in 18th Century Humanitarian Thought', traktującym ideę prawa naturalnego jako część osiemnastowiecznego zapatrzenia w wielką księgę Natury, z której można wyczytać bez trudu rodzaje kar odpowiednie do popełnionych przestępstw. W moich poszukiwaniach starałam się dowieść, iż powszechne w Oświeceniu propozycje kar analogicznych do przestępstw wyrastały z tego samego ideowego podglebia, co np. kielkująca wówczas homeopatia.

Po powrocie do kraju, w oczekiwaniu na konkurs w Polskiej Akademii Nauk, zajmowałam się m.in. pracą translatorską. Przetłumaczyłam wówczas dla Państwowego Instytutu Wydawniczego książkę *Co to jest człowiek?* autorstwa dwóch francuskich uczonych – filozofa Luca Ferry i biologa Jean-Didier Vincenta (Warszawa 2003). Była to moja druga książka przetłumaczona dla PIW-u. Pierwszą była przełożona również z języka francuskiego i opublikowana w serii „Biografie Sławnych Ludzi” biografia Jana Kalwina pióra Bernarda Cottreta (Warszawa 2000).

W marcu 2002 roku zostałam zatrudniona w Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, gdzie do roku 2008 pracowałam jako adiunkt w Zakładzie Badań nad Religią kierowanym przez docenta dr hab. Zbigniewa Mikołajkę. Moje ówczesne zainteresowania badawcze oscylowały wokół zagadnień sacrum, przemocy, śmierci i czasu. Do moich najważniejszych opublikowanych wówczas tekstów należy wydrukowany w „Kwartalniku Filmowym” artykuł *Śmierć u narodzin kina* (45/2004), w którym zauważyłam, iż kino – wynalazek, który miał dać człowiekowi nieśmiertelność – paradoksalnie już u zarania objawił swoją fascynację śmiercią. W innym artykule z tego okresu *Tortury, czyli pochwała bólu* analizowałam sakralne aspekty nowożytnych tortur i religijny wymiar bólu jako takiego. Publikowałam też artykuły m.in. na temat tożsamości (*Tożsamość wobec traumatyzmu historii na przykładzie Wielkiej Rewolucji Francuskiej*, „Kultura i Społeczeństwo”, 3/2003); zaufania (*Zaufanie i nieufność w państwie totalitarnym*, [w:] *Zaufanie a życie społeczne*, wyd. H. Mamzer, T. Zalasieński, Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań 2007); szaleństwa (*Kaligula, czyli wartość szaleństwa*, [w:] *Literatura – człowiek – wartość*, red. D. P. Klimczak, A. Sojka, Instytut Pedagogiki UJ, Kraków 2007); sekt (*The Image of Sects in the Polish Ultra-Catholic Press*, www.cesnur.org, 2003); kulturowej zmienności postrzegania czasu (*Krótką historia czasu*, „Migotania, przejaśnienia”, nr 4/2006; *Czas jego królów*, „(Op. cit.) Pismo Stowarzyszenia Etnografów i Antropologów Kultury”, nr 4-5/2004), czy heglowskiej wizji

rewolucji francuskiej (*Hegel i Rewolucja Francuska*, Edukacja Filozoficzna, t. 44, 2007). Wykonałam też redakcję naukową (kalendarium, przypisy i wybór ilustracji) do polskiego przekładu niezwykle ważnej dla światowej historiografii rewolucji francuskiej książki Bronisława Baczki, *Jak wyjść z Terroru? Termidor i Rewolucja* (słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2005). Uczestniczyłam także w konferencjach krajowych i zagranicznych, m.in. w Międzynarodowej Konferencji “Religion and Democracy: an Exchange of Experiences between East and West” zorganizowanej w Wilnie w 2003 roku przez CESNUR (Center for Studies on New Religions z siedzibą w Turynie) oraz w jubileuszowej, pięćdziesiątej konferencji British Association for the Study of Religions w Oksfordzie (2004).

Najwięcej jednak uwagi poświęcałam mojemu głównemu projektowi badawczemu dotyczącemu sakralnych wymiarów władzy i kultu jednostki na przestrzeni dziejów. Wieloletnia praca nad tym tematem zaowocowała licznymi publikacjami, których zwieńczeniem była książka *Bogowie u władzy. Od Aleksandra Wielkiego do Kim Jong Ila*. Materiały do niej gromadziłam przez dziewięć lat, dokonując kwerend w polskich i zagranicznych bibliotekach. Szczególnie wiele w tej mierze zawdzięczam dwóm stypendiom otrzymanym w 2005 roku: stypendium na kwerendy zagraniczne przyznanemu mi przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej, dzięki któremu spędziłam trzy miesiące w bibliotekach Paryża oraz stypendium Rządu Włoskiego, które umożliwiło mi prawie dwumiesięczny pobyt na Uniwersytecie La Sapienza w Rzymie, gdzie pojechałam na zaproszenie światowej sławy badacza zagadnień związanych z sakralizacją władzy, prof. Emilio Gentile.

Kolejnym moim miejscem zatrudnienia stał się Uniwersytet Gdański, w którym pracuję od października 2009 roku. Moja antropologiczna ścieżka naukowa zawiodła mnie do Zakładu Etnologii Instytutu Archeologii UG. W roku akademickim 2009/2010 pracowałam dodatkowo w Pomorskiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Gdyni na kierunku kulturoznawstwo. Doświadczenie w dydaktyce przedmiotów etnologicznych przełożyło się również na moją pracę naukową, otwierając przede mną całkiem nowe pola badawcze. Szczególnie inspirujące okazały się dla mnie wykłady z folklorystyki, które zaowocowały kilkoma publikacjami z tej dziedziny, poświęconymi m.in. kołysankom, bajkowym metamorfozom smoka, czy pseudo-folklorystycznym bajkom radzieckim z Leninem w roli głównej. Inspirująca była też współpraca – w ramach Obserwatorium Sztuki Dziecka – z poznańskim Centrum Sztuki Dziecka, dla którego pisałam teksty o percepcji tradycyjnego folkloru we współczesnej kulturze skierowanej do najmłodszych i jego roli w procesie wychowawczym.

Podążałam też dawniejszymi tropami związanymi z zagadnieniami pamięci historycznej (*Gestapo! Gestapo! - czyli o wojnie polsko - jaruzelskiej*, [w:] *Wojna i postpamięć*,

red. Z. Majchrowski i W. Owczarski, UG, Gdańsk 2011); pojęciu historii u Eliadego (*Negatywizm historii w dziełach Mircei Eliadego*, „Kultura i Historia”, nr 20, 2011); dzieciństwa w państwach totalitarnych (*Dziecko totalitarne*, „Dialog”, nr 3, 2010) itp. Powracałam też do antropologii rewolucji francuskiej, m.in. w wydanym po chorwacku tekście *Krv i revolucija. Antropološka studija*. Tekst ten otworzył numer miesięcznika „Forum” – pisma Chrwackiej Akademii Nauk – opatrzone entuzjastycznym komentarzem wybitnego chorwackiego humanisty Marka Grčicia, który dojrzał w nim model dla antropologicznych studiów nad przemocą na Bałkanach.

Najistotniejszą częścią mojego ówczesnego dorobku były jednak artykuły związane z antropologią władzy i wielkimi mitami politycznymi. Ukazywały się one m.in. w kwartalniku „Konteksty. Polska Sztuka Ludowa” (*Święte ikony stalinowskie*, nr 1, 2011; *Faszyzm i jego rzymski mit*, nr 2-3, 2011) oraz w piśmie „Kultura i Historia” (*Religious Aspects of the 20th Century Personality Cult*, nr 18, 2010). Kontynuowałam też prace nad książką *Bogowie u władzy*. W 2009 i 2011 roku na jej napisanie i częściowe sfinansowanie publikacji otrzymałam dwukrotnie Stypendium Miasta Gdańska. We wrześniu 2011 roku zaproszona zostałam do Międzynarodowego Centrum Pisarzy i Tłumaczy na Rodos, gdzie prowadziłam badania nad kultem solarnym władców w starożytności. W końcu, po wielu latach żmudnych kwerend źródłowych i teoretycznych poszukiwań w maju 2012 roku w gdańskim wydawnictwie słowo/obraz terytoria ukazał się drukiem zbiór esejów naukowych *Bogowie u władzy od Aleksandra Wielkiego do Kim Dzong Ila. Antropologiczne studium mitu boskiego władcy*. W 2013 roku pozycja ta nominowana była do Nagrody Miasta Gdańska *Splendor Gedanensis*.

Książka *Bogowie u władzy* poświęcona została odwiecznym związkom pomiędzy *sacrum* a władzą oraz mitom, które przez wieki otaczały osobę jedynowładcy. Jako taka była pierwszym, przynajmniej na gruncie polskim, jeśli nie światowym, tak szeroko zakrojonym studium nad zjawiskiem kultu jednostki. Na przykładzie postaci takich jak Aleksander Wielki, Juliusz Cezar, Kaligula, Napoleon, Lenin, Mussolini, Stalin, Hitler, Ceaușescu, Kim Ir Sen i Kim Dzong Il przedstawiłam w niej kolejne cechy figury „boskiego władcy”. Drobiazgowej analizie poddałam mit boskiego pochodzenia, mit solarny i astralny, mit Herkulesa, mit mesjański, mit nieśmiertelności, a także - będące formą odrzucenia kultu jednostki – mit Antychrysta i mit wampiryczny. Przedstawiłam też sposoby kreowania boskich cesarów i wodzów państw totalitarnych, m.in. za pomocą strojów, ikon i innych wizualnych środków przekazów. Moja książka opowiada o drzemającej w społeczeństwach potrzebie ubóstwienia swojego władcy, jak również o stale w nich obecnych skłonnościach do ikonoklazmu. Mówi o próbach reaktualizacji dawnych mitów i przetwarzania ich w niezwykle skuteczne mity

polityczne, które boleśnie zaważyły na dziejach dwudziestego wieku, w którym to mit stał się siłą napędową historii. Książka dotyczy zatem spraw uniwersalnych – mitów towarzyszących ludzkości od czasów najdawniejszych aż po współczesne systemy autorytarne. Próbuję w niej dotrzeć do samych ich korzeni, pokazując, jak wiele pierwotnych, magicznych form myślenia złożyło się na kulturę polityczną wieku dwudziestego, w którym figura „boskiego władcy” legła u podstaw totalitarnych ideologii.

W czerwcu 2012 roku na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego otwierałam na jej podstawie przewód habilitacyjny w zakresie etnologii. Splot wydarzeń (śmierć recenzenta prof. Czesława Robotyckiego, propozycja wyjazdu na roczne stypendium do Buffalo oraz pojawienie się jednej negatywnej recenzji) sprawił, że zdecydowałam się na przerwanie procedury habilitacyjnej. Na swojej macierzystej uczelni kontynuowałam badania z zakresu antropologii historycznej, poszerzając je o nowe pole badawcze – antropologię jedzenia. Pomostem pomiędzy moimi zainteresowaniami kultem jednostki a kulinariami był praktycznie w Polsce nieznany *casus* mango Mao – owocu, który podczas rewolucji kulturalnej w Chinach z tradycyjnego dyplomatycznego daru przekształcił się w powszechnie czczony symbol myśli Mao Zedonga. Poświęciłam temu fenomenowi aż dwa artykuły naukowe i kilka wystąpień, m.in. na I Kongresie Antropologicznym w Warszawie. W jednym z artykułów, opublikowanym w 2018 roku w „Etnografii Polskiej”, rozpatrywałam mango jako rodzaj niezwyklej relikwii, wpisując je w dalekowschodnie konteksty kulturowe i religijne. W drugim artykule, wydanym w książce zbiorowej, zajęłam się innym antropologicznym wymiarem historycznego owocu, opisując go jako dar przechodni – wędrujący od pakistańskiego dyplomaty aż do najskromniejszego z chińskich robotników.

Zainteresowanie historią mango Mao doprowadziło mnie do stworzenia bardzo szeroko zakrojonego projektu nt. związków jedzenia i ideologii w wybranych państwach totalitarnych. W realizacji tego projektu wspierał mnie finansowo Uniwersytet Gdański. Dzięki grantom wydziałowym (m.in. DS-NCN/nr 2/2017 oraz DS-NCN/nr 4/IAE/070116) odbyłam kwerendy biblioteczne i archiwalne oraz badania terenowe w Paryżu, Rzymie, Krakowie i Nowej Hucie, Warszawie, Popielnie i Białowieży. Pozwoliły mi one na zebranie ważnych dla mojego projektu wywiadów pogłębionych (prowadzonych m.in. z naukowcami pracującymi w czasach PRL-u przy projekcie hodowlanym żubronia, jak również z pracownikami dawnej gastronomii nowohuckiej) oraz zgromadzenie bardzo licznych publikacji i źródeł archiwalnych. Posłużyły mi one przede wszystkim do stworzenia opisanej wyżej książki *Ślepa kuchnia*, ale ich pokłosiem były również inne prace. Należą do nich dwa artykuły dotyczące związków jedzenia i ideologii rewolucji francuskiej: „Chleb równości na stołach braterstwa. O jedzeniu w czasach

rewolucji francuskiej” oraz „Milion paryżan przy jednym stole. O posiłkach braterskich podczas rewolucji francuskiej”. W tekstach tych wskazałam na prekursorstwo rewolucji francuskiej w wielu rozwiązaniach prowadzących do upolitycznienia sfery konsumpcji. Były to m.in.: system cen maksymalnych, pierwsza w dziejach rozbudowana kartkowa reglamentacja żywności, kolektywne posiłki, posty obywatelskie. Wśród moich artykułów dotyczących jedzenia znajdują się również publikacje: „Stołówki w przestrzeni socjalistycznego miasta” („Journal of Urban Ethnology”, 2021, t. 19) oraz „Ukradzione święto. Dożynki w PRL” („Zeszyty Wiejskie”, 2020, nr 26).

Zebrane materiały umożliwiły mi też udział w kilku konferencjach naukowych: na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytecie Gdańskim, w Europejskim Centrum Solidarności i na Uniwersytecie Roma Tre w Rzymie (7th International Conference on Food Studies organizowana przez Uniwersytet Illinois). Obfitość zebranych przeze mnie źródeł sprawiła, że część z nich wyłączyłam z myślą o osobnej książce pt. *Fauna PRL-u. Stonka, żubroń, kryl*, która powinna być gotowa we wrześniu br., zgodnie z umową podpisaną z Wydawnictwem Czarne.

W ostatnich latach powróciłam też do badań nad epoką, którą zajmowałam się na początku mojej drogi naukowej. Efektem tego są wydane w tomach zbiorowych artykuły takie, jak: „Odmienność jako kategoria polityczna w dyskursie i praktyce rewolucji francuskiej”, „Czy Napoleon podbije Polskę? O napoleońskich produktach turystycznych ostatnich lat” oraz „Napoleońskie biuro podróży”. Prócz tego w dwóch publikacjach napisanych na zaproszenie organizatorów konferencji radioznawczych (m.in. Łódzkiej Szkoły Radioznawczej UŁ) dzieliłam się moimi doświadczeniami w pisaniu słuchowisk, przechodząc od praktyki do teorii tego gatunku („Moja podróż na Księżyc” oraz „Jak pisze się słuchowisko? Próba autorefleksji”, 2016).

Pracuję też nad dalszym umiędzynarodowieniem moich badań. Ostatnio w ramach The Food Studies Program prowadzonego przez University of Michigan wygłosiłam wykład online pt. *The Blind Kitchen: Food and Ideology in the Polish People's Republic*. W maju br. mam zaprezentować podobne wystąpienie w Stacji Naukowej PAN w Wiedniu.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Praca dydaktyczna:

W latach 2006-2007 współpracowałam z Warszawską Wyższą Szkołą Humanistyczną im. Bolesława Prusa jako zewnętrzny recenzent prac licencjackich, biorąc udział w kilku obronach. Zajęcia dydaktyczne prowadzę od roku 2009, gdy podjęłam pracę jednocześnie na dwóch etatach naukowo-dydaktycznych: na Uniwersytecie Gdańskim i w Pomorskiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Gdyni. W roku akademickim 2009/2010 wykładałam tam na kierunku Kulturoznawstwo antropologię kultury oraz teorie i systemy komunikacji. W kolejnych latach prowadziłam zajęcia już tylko na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego, na kierunkach: etnologia, archeologia, religioznawstwo, historia, historia sztuki, rosjoznawstwo, krajoznawstwo i turystyka historyczna. Były to wykłady, konwersatoria i ćwiczenia z następujących przedmiotów: folklorystyka, antropologia miasta, etnologia Europy, historia Europy, etnologia ludów nadmorskich, kultura ludów basenu Morza Bałtyckiego, antropologia kulturowa, podstawy antropologii, antropologia historii, antropologia zjawisk religijnych, antropologia widowisk, kultura i sztuka europejska. Prowadziłam też zajęcia z przedmiotów o charakterze autorskim (wykład monograficzny, wykład humanistyczny, monografia regionalna: Polska/Europa, monografia etnograficzna, warsztaty etnologiczne, antropologiczne interpretacje kultury) z następujących tematów: kultura i folklor Włoch, czas i przestrzeń, sacrum i władza, ikonografia władzy, antropologia władzy, historia propagandy, media i przestrzeń publiczna, antropologia PRL-u, codzienność w PRL-u, antropologia jedzenia, kuchnie Europy, jedzenie a ideologia w PRL, warsztaty na temat pamięci stanu wojennego. W latach 2014-2015 przez dwa semestry prowadziłam też wykład w języku angielskim dla studentów zagranicznych przebywających na wymianie Erasmus: "Political Mythology in the XXth Century East Central Europe".

Kilkakrotnie prowadziłam proseminarium i seminarium licencjackie. W latach 2013-2021 wypromowałam 26 licencjatów z etnologii, przez cały okres zatrudnienia w UG byłam też recenzentką kilkudziesięciu licencjatów i prac magisterskich. Opieka nad moimi studentami nie kończy się wraz z momentem obrony. Na potrzeby naszej strony internetowej i FB staram się monitorować kariery naszych absolwentów, a ostatnio pomogłam dwóm naszym studentkom w przygotowaniu do publikacji w piśmie naukowym „Argumenta Historica” dwóch artykułów opartych na pisanych pod moim kierunkiem licencjatach.

Praca organizacyjna:

Wkrótce po przyjęciu do pracy w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN zostałam wybrana do Rady Naukowej IFiS PAN. W latach 2002 – 2006 pełniłam funkcję jej sekretarza i członka Prezydium Rady.

W okresie zatrudnienia na UG sprawowałam na Wydziale Historycznym wiele różnych funkcji o charakterze organizacyjnym. Wielokrotnie byłam opiekunem roku na etnologii, byłam też członkiem Rady Instytutu Archeologii (jako przedstawiciel Zakładu Etnologii), Wydziałowej Komisji Wyborczej, Komisji Rekrutacyjnej na Etnologii oraz Zespołu ds. Jakości Kształcenia i Zespołu ds. Promocji Kierunku w Zakładzie Etnologii i Antropologii Kulturowej. Zajmowałam się ankietyzacją kierunku, układaniem planów zajęć, byłam członkiem zespołu przygotowującego raport samooceny kierunku dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej w 2019 r. W latach 2012-2015 odpowiadałam też za reklamę kierunku Etnologia – opracowywałam teksty ulotek, szukałam kontaktu z mediami, doprowadziłam do opublikowania dwóch artykułów na temat kierunku w lokalnym wydaniu „Gazety Wyborczej” oraz cyklu audycji z naszymi pracownikami w studenckim radiu MORS, a także audycji podróżniczej z naszymi studentami w Radiu Gdańsk. W dalszym ciągu przygotowuję internetowe kampanie reklamowe w okresie rekrutacji oraz współprowadzę stronę Instytutu na Facebooku. W okresie pandemii przygotowałam internetową prezentację naszego Zakładu Etnologii dla studentów pierwszego roku, opracowuję też materiały związane z badaniami terenowymi naszych studentów na stronie gdańskiej etnologii i na FB Instytutu.

Przede wszystkim jednak jestem instytutowym koordynatorem Programu Erasmus+. Pełnię tę funkcję nieomal od samego początku istnienia gdańskiej Etnologii, czyli od roku 2012. Przez ponad dekadę podpisałam (i kilkakrotnie przedłużałam) umowy z dziesięcioma uniwersytetami w całej Europie. Organizowałam też rekrutacje i wyjazdy naszych studentów, opiekowałam się studentami przyjeżdżającymi z zagranicznych ośrodków, propagowałam ideę Erasmusa wśród naszych studentów.

Dodatkowo działałam w Stowarzyszeniu Pisarzy Polskich, do którego zostałam przyjęta w 2006 roku. W latach 2008-2011 byłam członkiem Zarządu i sekretarzem Gdańskiego Oddziału SPP. Dwukrotnie byłam delegatem na Walne Zjazdy SPP w Warszawie (2008, 2014). Organizowałam lub współorganizowałam liczne imprezy o charakterze literacko-artystycznym, m.in. w gdańskim Klubie Żak, Nadbałtyckim Centrum Kultury, Gdańskiej Galerii Günтера Grassa, Dworku Sierakowskich w Sopocie, oliwskim Domu Zarazy, warszawskim Domu Księgarza, czy na Darze Pomorza w Gdyni.

Popularyzacja nauki i sztuki:

Moją wielką pasją jest popularyzacja nauki, która przenika również moją twórczość literacką, pełną odwołań do toposów i tekstów kultury. Moje sztuki i słuchowiska zwykle osadzone są w jakiejś historycznej epoce i nawiązują do losów konkretnych postaci historycznych, a poprzedzona solidnym researchem i obfitująca w socjologiczne spostrzeżenia powieść o gdańskim falowcu *Latawiec z betonu* nazywana jest przez recenzentów „historią PRL w pigułce”. W sposób programowy staram się popularyzować naukę w moich utworach skierowanych do najmłodszych widzów i czytelników. W 2019 roku napisałam scenariusz przybliżający dzieciom zagadnienie emocji przejawiających się w muzyce. Scenariusz ten został zrealizowany w formie spektaklu familijnego na scenie Opery Bałtyckiej. W 2021 wydałam książkę *Skok przez Bałtyk*, fabularyzowaną opowieść o faunie i ekologii Morza Bałtyckiego (ponieważ nie mam formalnego wykształcenia w tej dziedzinie, zadbałam, aby książka na etapie prac wydawniczych miała aż czterech recenzentów – ekspertów w zakresie biologii morza). Dzięki dotacji z programu Unii Europejskiej „Kreatywna Europa” *Skok przez Bałtyk* został przetłumaczony na język szwedzki i właśnie ukazał się na tamtejszym rynku. W bieżącym roku pojawić się ma kolejna pomyślana w ten sposób pozycja: napisana wspólnie z wybitną profesor astrofizyki Agnieszką Pollo książka pt. *Dziewiąta planeta*, przedstawiająca historię komety podróżującej przez Układ Słoneczny.

Publikuję też artykuły popularnonaukowe m.in. na łamach czasopism takich jak: „Beethoven Magazine” (Czy Galowie byli przodkami Senegalczyków? Kilka uwag o wielokulturowości we Francji / Were the Gauls the forefathers of the Senegalese? A handful of remarks on multiculturalism in France; Wyśpiewać Historię. Gdy *Ca ira* z *Karmaniolą* pod rękę tańczyły...), „Pomorski Magazyn Artystyczny Słowo” (Piosenka o coca-coli), „Teologia Polityczna Co Tydzień” (Długi cień gilotyny), „Polityka” (Dyktator gwiazd), „Migotania przejaśnienia” (Krótka historia czasu, Czarownice), „Styl Życia” (Paryskie ogrody), „Mówią Wieki” (Sztuka znieważania, czyli o rzymskiej inwektywie politycznej).

Naukę popularyzuję również w mediach, gdzie występuję bardzo często, zarówno jako autorka książek naukowych i utworów literackich, jak i ekspertka w dziedzinie antropologii i historii. Na przestrzeni lat występowałam w telewizji w programach filozoficznych „Ogród sztuk” (dwukrotnie) i „Kronos”, w programach literackich „Słowobranie” w TVP Warszawa (dwukrotnie) i „Gadające głowy” w TVP Bydgoszcz, w telewizjach śniadaniowych „Dzień dobry TVN”, „Pytanie na śniadanie” w Dwójce i „Dzień dobry tu Gdańsk” w TVP3 Gdańsk, w

„Informacjach kulturalnych” w TVP Kultura, w „Telewizyjnym Kurierze Warszawskim” TVP Warszawa, a także wielokrotnie na antenie TVP3 Gdańsk (w programach „Kronika kulturalna”, „Panorama”, „Panorama kultura” i „Brulion kulturalny”).

Szczególnie ożywione są moje kontakty z radiem, z którym to medium jestem blisko związana również jako autorka słuchowisk. W radiowej Jedynce zostałam m.in. bohaterką audycji „Twarzą w twarz. Po drugiej stronie lustra” (2019). Powieści *Latawiec z betonu* poświęcony był jeden z magazynów „Moje książki” (2018). Występowałam też jako ekspert w „Czterech porach roku” czy w „Jedynce dzieciom”, udzielałam różnych wywiadów w audycjach z cyklu „Kulturalna Jedynka”.

W radiowej Dwójce wygłosiłam 36 felietonów popularnonaukowych (cykl „Słowo na dzień”, 2002-2006), kilkakrotnie byłam też gościem-ekspertem w audycjach „Sezon na Dwójkę” i – dwukrotnie – w audycji o historii kulinariów „Droga przez mąkę”. O moich książkach mówiłam w „Spotkaniu autorskim”, „Rozmowach po zmroku”. Wypowiadałam się też w programach takich, jak: „Miasta pisarzy”, „Literackie witaminy”, „Rezonans”, „Notatnik Dwójki”, czy „Wybieram Dwójkę”. W Trójce występowałam m.in. w „Magazynie Bardzo Kulturalnym”, w tym w reportażu poświęconym mojej powieści *Latawiec z betonu* (2018). Dla Polskiego Radia „Bis” przygotowywałam audycje z cyklu „Człowiek – pytanie otwarte”, w których rozmawiałam na fundamentalne tematy ze studentami Uniwersytetu Warszawskiego. W obecnie działającej „Czwórce” wystąpiłam w audycji „Spod lady”, przybliżającej młodym słuchaczom czasy PRL-u. Udzieliłam też wywiadu dla programu „Warto czytać” w Polskim Radiu 24.

Bardzo często występuję na antenie Radia Gdańsk. Wielokrotnie rozmawiałam na temat moich nowo wydanych książek w audycji „Wspólne czytanie z Radiem Gdańsk” oraz „Salon Artystyczny Radia Gdańsk”. Byłam gościem audycji „Kawałek świata i herbata”, „Po pierwsze wiersze”, „Gotuj się na weekend” i „Strefa historii”. Wielokrotnie też udzielałam wywiadów w programach „Radiowy exlibris” i „Peron kulturalny”. W warszawskim Radiu RDC gościłam w takich audycjach, jak: „Strefa kultury”, „Niedziela filozofów”, czy „Niedzielny poranek w Radiu RDC”.

W radiu TOK FM brałam udział w audycjach „Koło historii” oraz „Poranek Radia TOK FM”. W radiu RMF Classic mojej książce *Latawiec z betonu* poświęcona została audycja „Między słowami”. Występowałam też na antenie rozgłośni takich jak Radio Poznań, Radio Szczecin, Radio Olsztyn, Radio Eska Nord, Eska Trójmiasto, Polskie Radio Literatura, studenckie radio UG MORS i Radio Aktywne Politechniki Warszawskiej oraz w innych stacjach internetowych.

Udzielałam też licznych wywiadów prasowych, m.in. dla czasopism takich jak „Polityka” (np. „Strach i uwielbienie”, 2012, „Bajki o Wowie. Kult Putina”, 2013, „Jak upolityczniano kuchnię w PRL”, 2022), „Gazeta Wyborcza” („Naprzód, psiakrew, cesarz patrzy!” – w dwóchsetlecie Somosierry), „Teologia Polityczna Co Tydzień”, „Dziennik Bałtycki”, „Głos Wybrzeża”, „Zawsze Pomorze” i innych. Mam na swoim koncie również wypowiedzi eksperckie dla takich pism, jak „National Geographic” (5/2013), czy „Newsweek” (23/2019). Rozmawiałam na tematy naukowe i literackie z redaktorami takich portali, jak: historykon.pl (o propagandzie napoleońskiej), teatralny.pl (o teatrze radiowym), praktykiczytania.pl (o terrorze rewolucji francuskiej oraz o jedzeniu w PRL), gazeta.pl (o jedzeniu i ideologii), interia.pl (o komunistycznych blokowiskach), stronakuchni.pl (o Wielkanocy w PRL), lubimyczytac.pl (o falowcu). Udzielałam też wywiadów blogom literackim i kulinarnym.

Naukę popularyzowałam również podczas licznych bezpośrednich spotkań z publicznością na terenie całego kraju. Wygłaszałam odczyty popularnonaukowe w bibliotekach w Nowej Soli, Szprotawie, w Centrum Polsko-Francuskim w Olsztynie, w Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Francuskiej w Gdyni, w Dworze Oliwskim i w Czekoladowym Młynie w Gdańsku. Moje spotkania autorskie, promocje książek i prezentacje moich utworów z moim udziałem miały miejsce m.in.: w różnych filiach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, w Nadbałtyckim Centrum Kultury, w Europejskim Centrum Solidarności, w Teatrze Wybrzeże, w Klubie Żak, w Oliwskim Ratuszu Kultury, w Domu Zarazy w Oliwie, w oliwskim Zoo, w Sopotece, SPATiFie, w sopockim Multikinie (podczas festiwalu Dwa Teatry w Sopocie), w Dworku Sierakowskich w Sopocie (m.in. czterokrotnie w ramach „Teatru przy Stole”), w Bibliotece Gdynia, w Gdyńskim Konsulacie Kultury, na Darze Pomorza w Gdyni, w Instytucie Teatralnym w Warszawie, w Domu Literatury w Warszawie, w Klubie Księgarza i w Śródmiejskim Domu Kultury w Warszawie, w Collegium Nobilium, w Promie Kultury Saska Kępa, w Muzeum Pana Tadeusza we Wrocławiu, w siedzibie Stowarzyszenia Pisarzy Polskich Oddział Kraków, na 22. Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Lalek w Opolu oraz na targach książki w Gdańsku, Krakowie i Zakopanem.

Prowadziłam też warsztaty dla najmłodszych na temat fauny Morza Bałtyckiego na Międzypokoleniowym Festiwalu Literatury Dziecięcej „Ojce i Dziaćki” w Gdyni (2021) i na IV Gdańskich Targach Książki (2022). Odbywałam spotkania z młodzieżą w moim V LO w Gdańsku Oliwie, a także wystąpiłam w audycji z cyklu „Śniadania z Mistrzem” szkolnego radia Zespołu Szkół Katolickich „Szkoła z Charakterem” im. Edith Stein w Gliwicach (2022).

Brałam udział w otwartych dla publiczności debatach, m.in. w Gdańskim Klubie Żak („Terror”, 2001), w Teatrze Witkacego w Zakopanem („Metafizyka u Witkacego”, 2005), podczas XI Poznańskich Spotkań Targowych „Książka dla dzieci i młodzieży” (2006), w Teatrze Polskim w Bydgoszczy („Wokół Thermidora”, 2015), w Muzeum Miasta Gdyni (Festiwal Miasto Słowa, „Życie w bloku”, 2018), w Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie (Festiwal Literacki Sopot, „Rewolucja w cieniu gilotyny”, 2018), w Teatrze Stanisławowskim w Łazienkach Królewskich (trzeciomajowa debata „Dwie rewolucje. Polska i Francja u schyłku XVIII wieku”, 2019). Prowadziłam też spotkania literackie w gdańskiej Bibliotece pod Żółwiem (z Joanną Bator, 2015) oraz w Gdańskiej Galerii Güntera Grassa („Kola(rz)ż poetycki”, 2014). W 2013 roku byłam też ambasadorką kampanii „Książka jest Kobietą” prowadzonej przez portal ModaiJa.pl w celu podniesienia poziomu czytelnictwa w Polsce.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Nagrody, wyróżnienia i stypendia:

2022

Pomorska Nagroda Literacka „Wiatr od morza” za rok 2021 w kategorii Literacka Książka Roku za książkę *Ślepa kuchnia. Jedzenie i ideologia w PRL*;

Nagroda Rektora Uniwersytetu Gdańskiego trzeciego stopnia za książkę *Ślepa kuchnia. Jedzenie i ideologia w PRL*;

Stypendium dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego na napisanie słuchowiska;

Sztuka „Beton” z Teatru Miniatura oparta na mojej powieści *Latawiec z betonu* nagrodzona w finale Ogólnopolskiego Konkursu na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej;

2020

Nagroda Platynowe Remi dla filmu z moim scenariuszem "Falowiec" (reż. Jakub Pączek) w kategorii "czarna komedia krótkometrażowa" na festiwalu filmowym World Fest w Houston;

2019

Libretto „Opera dziecięca” w finale Konkursu na Operę dla Dzieci i Młodzieży zorganizowanym przez Teatr Wielki i ZAiKS;

Nagroda za tekst dramatyczny „Falowiec” na festiwalu TEATROTEKA FEST’ 2019, Warszawa;

Nagroda dziennikarzy i krytyków dla najlepszego spektaklu na festiwalu TEATROTEKA FEST' 2019 za „Falowiec”, Warszawa;

Pomorska Nagroda Literacka "Wiatr od morza" w kategorii Literacka Książka Roku za powieść *Latawiec z betonu*;

2017

Stypendium dla twórców kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

Sztuka „Dziś umarł Prokofiew” w Półfinale Gdyńskiej Nagrody Dramaturgicznej;

Nominacja do nagrody Prix Italia (tzw. radiowy Oscar) za słuchowisko „Dzień w którym umarł Prokofiew” (reż. Dariusz Błaszczyk);

Honorowa Nagroda Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki za całokształt twórczości;

2016

Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury z okazji jubileuszu 30-lecia ogólnopolskiego debiutu poetyckiego;

Nominacja do Nagrody Prix Italia za słuchowisko „Podróż na Księżyc”;

Stypendium Stowarzyszenia Autorów ZAiKS na napisanie słuchowiska w konkursie zamkniętym;

Druga nagroda w jubileuszowym konkursie zamkniętym Drugiego Programu Polskiego Radia i Stowarzyszenia Autorów ZAiKS za tekst słuchowiska: „Dzień w którym umarł Prokofiew”;

Stypendium Stowarzyszenia Autorów ZAiKS na napisanie spektaklu telewizyjnego w konkursie zamkniętym;

Wyróżnienie w konkursie zamkniętym na sztukę telewizyjną do projektu Teatroteka zorganizowanym przez ZAiKS i Wytwórnę Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie za utwór „Falowiec”;

Nagroda specjalna w konkursie na piosenkę o Gdańsku za tekst "Piosenka o starym Gdańsku", Fundacja Wspólnota Gdańska;

2015

Grand Prix Festiwalu „Dwa Teatry” w Sopocie za tekst słuchowiska „Podróż na Księżyc” (reż. Anna Wieczur-Bluszcz);

Stypendium kulturalne Miasta Gdańska;

Stypendium dla twórców kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

2013

Druga nagroda za słuchowisko w konkursie jubileuszowym Polskiego Radia i ZAiKS-u;

Stypendium ZAiKS-u na napisanie słuchowiska w konkursie zamkniętym;

Nominacja do Nagrody Miasta Gdańska „Splendor Gedanensis” za książkę *Bogowie u władzy*;

Stypendium dla twórców kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

2011

Stypendium kulturalne Miasta Gdańska;

Stypendium dla twórców kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

2009

ATEST – nagroda Polskiego Ośrodka Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów Dzieci i Młodzieży (ASSITEJ) dla spektaklu „Dzieje sławnego Rodryga” (Teatr Lalki i Aktora w Opolu, reż. Marian Pecko);

Stypendium kulturalne Miasta Gdańska;

2008

Trzecie miejsce *Dziejów sławnego Rodryga* na prestiżowym przeglądzie „Pałac Teatralny” w warszawskim Teatrze Lalka;

2006

ATEST – nagroda Polskiego Ośrodka Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów Dzieci i Młodzieży (ASSITEJ) dla spektaklu „Wiewiórka” (Teatr Animacji w Poznaniu, reż. Marcin Jarnuszkiewicz);

2005

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;

Stypendium Rządu Włoskiego na pobyt na Uniwersytecie La Sapienza w Rzymie;

Wyróżnienie za sztukę „Wiewiórka” w Konkursie na Sztuki dla Dzieci i Młodzieży, Centrum Sztuki Dziecka, Poznań;

2004

Stypendium dla twórców kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

2003

Nominacja do Nagrody „NIKE” za książkę *Ocet i lzy. Terror Wielkiej Rewolucji Francuskiej jako doświadczenie traumatyczne*;

2002

Stypendium dla młodych naukowców „Zostańcie z nami”, Tygodnik „POLITYKA”;

2001

Stypendium krajowe dla młodych naukowców Fundacji na rzecz Nauki Polskiej na rok 2001;

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;

Stypendium Fundacji Andrew W. Mellona na trzymiesięczny pobyt w Akademii Amerykańskiej w Rzymie, listopad 2000 - luty 2001;

Wyróżnienie za sztukę „Dzieje sławnego Rodryga” w Konkursie na Sztuki dla Dzieci i Młodzieży, Centrum Sztuki Dziecka, Poznań;

1998

Stypendium Rządu Francuskiego dla pracowników PAN;

1996 – 1997

Stypendium Rządu Francuskiego i Szkoły Nauk Społecznych przy IFiS PAN na studia w EHESS w Paryżu;

1996

II nagroda za sztukę „Moja bajka” w Konkursie na Sztuki dla Dzieci i Młodzieży, Ogólnopolski Ośrodek Sztuki dla Dzieci i Młodzieży, Poznań;

1995

II nagroda za sztukę „Moja bajka” w V Ogólnopolskim Konkursie dla Młodych Dramaturgów „Szukamy Polskiego Szekspira”, Polski Oddział ASSITEJ, Warszawa;

Zaproszenie na Festiwal Poezji Krajów Nadbałtyckich w Elzynorze oraz I Festiwal Młodych Dramaturgów INTERPLAY-Europe w Moguncji;

1995-2000

Stypendium doktorskie w Szkole Nauk Społecznych;

1994

Stypendium Fundacji Batorego na kwerendę naukową w Paryżu;

Stypendium Miasta Gdańska;

Stypendium Ministra Edukacji Narodowej w latach 1993-1994 oraz 1994-1995;

Ponadto: ponad dwadzieścia nagród i wyróżnień w konkursach poetyckich, m.in. o nagrodę „Czerwonej Róży”, podczas „Warszawskich Dni Literatury” (trzykrotnie), „Łódzkiej Wiosny Poetów”, Konkursu im. J. Biereżina (2000, nominacja).

Podpis elektroniczny/certyfikat został usunięty podczas anonimizacji dokumentu.